

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE DAVIDA MRAČKA

– PŘEKLAD OPERNÍCH TITULKŮ

David Mraček si jako téma své magisterské diplomové práce zvolil problematiku překladu titulků, promítaných divákům při operních představeních, ale zmiňuje se i o titulkování činoherních představení.

Jeho práce sestává z části teoretické, ve které si zkoumaný jev definuje, provádí kategorizaci jednotlivých metod a přístupů a všímá si teoretické literatury věnované daným otázkám. Předkládá i velice zevrubný přehled o tom, zda, jak a kde, u nás i v zahraničí, se titulkování řeší, a doplňuje informace přehlednou tabulkou.

Velice zajímavý je empirický průzkum, který ^{diplomant} ~~doktorand~~ provedl přímo v divadle. Výsledky jsou průkazné, zejména pokud jde o posuzování recepce titulků s ohledem na umístění diváka v sále. Na poněkud vágní vypovídací hodnotu „spokojenosti“ s titulky Mraček sám upozorňuje. Není totiž jasné, zda diváci hodnotili sám fakt, že je jim překlad zpřístupněn, nebo hodnotu překladu.

Kapitola Operní titulky v kontextu multimediálních textů přináší mimo jiné typologii překladu operních textů. V části věnované titulkům (ať už v divadle či ve filmu) mi zde ale chybí kategorie, která se v praxi vyskytuje. Mnohdy titulky nerezignují na prozodické, estetické atributy a splňují alespoň zčásti či v náznaku požadavek zpívateľnosti. (Mimo jiné tak postupuje i např. prof. Uličný.) Byla by tedy na místě úvaha o vhodnosti takového přístupu či přinejmenším jeho zařazení do dané typologie. Diplomant i v dalších částech práce vyzdvihuje kritérium úspornosti, neutrálnosti výrazu jako to nejžádoucnější a své hodnocení titulkování u dvou zkoumaných oper vztahuje především k němu. Je ovšem pravda, jak Mraček tvrdí, že množství překladatelských strategií v praxi je nepřehledné. Podle mého názoru by však právě teoretické práce ~~tohoto~~ mohly a snad i měly zkoumat patřičnost či nepatřičnost té které strategie s ohledem na materiál a různé okolnosti inscenace.

Zajímavý a přínosný je pak pohled na titulkování jako specifický sémiotický proces, poněkud okrajově možná působí část, v níž diplomant ukazuje, jak se v divadlech titulkovacích zařízeních může použít i pro jiné účely.

V kapitole Proces a výsledky tvorby operních titulků diplomant nabízí konkrétní metodiku tvorby titulků. Tabulka z hlediska „ideální“ funkčnosti titulku je na můj vkus příliš preskriptivní, a lze si představit případy, kdy by její respektování neneslo požadovaný efekt. Neutralizace, vynechávky a modernizace nejsou vždy ospravedlnitelné a mohou někdy

negativně působit na výsledný dojem diváka, zvlášť pokud posunují či mění vyznění (viz ukázky na str. 83).

Drobné připomínky bych měl i k předložené případové studii, která jinak přináší mnoho zajímavého materiálu. Především je asi poněkud problematické porovnávat anglické titulky dvou tak textově odlišných oper, jakými je Rusalka a Její pastorkyně, zvlášť když překladatelem jedné je Češka a překladatelem druhé rodilý mluvčí. V každém případě mohl diplomant dané rozdílnosti více zdůraznit. Další problém vidím v porovnávání kvantitativních změn v procesu překladu titulků, kdejší diplomant bere za jednotku znak včetně mezer. Myslím tedy zejména v mezijazykovém porovnávání. Fonetický český pravopis bude přece vykazovat jiné hodnoty než pravopis anglický. A ze stejného důvodu není zas tak pozoruhodné, že německý text je na znaky delší než ten český. Stojí za úvahu, zda by v tomto případě nebylo bývalo vhodnější vzít za jednotku slovo či spíše významový invariant. Dále mi v práci poněkud chybí subjektivní hodnocení některých sporných řešení. (Např. otázka zachování výrazu Ježibaba!).

David Mraček předložil práci na velice zajímavé téma, bohatě a zdařile využil dostupné sekundární literatury. Práce je psána kultivovaným jazykem, je fundovaná, místy se možná autor trochu opakuje (vyznačeno v textu). Vzhledem k uvedeným drobným nedostatkům navrhuji, aby byla ohodnocena jako **velmi dobrá**.

Jiří Josek

